

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра інноваційної економіки та цифрових технологій
СИЛАБУС

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА / CIRCULAR ECONOMY

Інформація про викладача	
Викладач	Олесенко Інна
Науковий ступінь	Доктор філософії з економіки
Вчене звання	-
Посада	доцент
Адреса кафедри	м.Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25, каб. 708
Контактний телефон	(0432) 55-04-38
E-mail:	i.olesenko@vtei.edu.ua
Електронна сторінка курсу в системі дистанційного навчання	https://m.vtei.edu.ua/enrol/index.php?id=411
Інформація про освітній компонент	
Статус компоненту	Вибірковий
Освітній ступінь/ навч.рік	Бакалавр / 2026/2027
Анотація курсу	Метою курсу «Циркулярна економіка» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань про циркулярну економіку, яка базується на системному підході до ефективного використання ресурсів, продуктів та матеріалів, в яких закінчився термін експлуатації. За концепцією циркулярної економіки відходи від виробництва не викидаються, а переробляються, ремонтуються або використовуються повторно за допомогою циркулярних ланцюгів доданої вартості. Наростаючий дефіцит сировинних та енергетичних ресурсів, забрудненість навколишнього середовища, кліматичні зміни, зростання площ, зайнятих звалищами відходів спонукають до зміни поглядів щодо традиційної моделі. Модель циркулярної економіки базується на принципах «брати, робити, повторно використовувати» (take, make, reuse), гарантуючи ресурсоефективність, екоефективність, безвідходність. Програмою дисципліни передбачено вивчення теоретико-методологічних аспектів розвитку глобальної циркулярної економіки, глобалізоване управління відходами, досвід ЄС у запровадженні циркулярної економіки, напрямки запровадження циркулярної економіки в Україні.
Мова викладання	Українська
Результати навчання	- Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки за результатами досліджень, презентувати результати, аргументувати свою думку. - Демонструвати навички пошуку та критичного аналізу інформації, отриманої з різних джерел, дослідження взаємозв'язків, розробки економіко-математичних моделей поведінки суб'єктів економічної діяльності та розвитку економічних систем різного рівня складності. - Проводити аналіз циркулярних моделей, перевіряти їх на адекватність та формулювати висновки щодо їх використання для обґрунтування ефективних управлінських рішень. - Проводити аналіз існуючих методів статистичного аналізу, моделювання і прогнозування, перевірки статистичних гіпотез та

	обґрунтовувати можливість і порядок їхнього коректного застосування. - Володіти методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, аналізу інформації про соціально-економічні явища та процеси на рівні окремих суб'єктів господарювання.					
Тематичний план та оцінювання результатів навчання						
Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів		
Тема 1. Циркулярна економіка: сутність та переваги	12	2	2	8	В, УД, КТ, Д	6
Тема 2. Принципи циркулярної економіки для досягнення цілей сталого розвитку	12	2	2	8	В, УД, КТ, Д, РМГ	6
Тема 3. Питання циркулярної економіки в міжнародній економічній політиці	12	2	2	8	В, УД, КТ, Д/П	6
Тема 4. Європейські засади побудови циркулярної економіки	12	4	4	4	В, УД, КТ, Д/П	6
Тема 5. «Дорожня карта» циркулярної економіки	12	2	2	8	В, УД, КТ, Д	6
Тема 6. Ресурсозбереження та менеджмент управління відходами	16	4	4	8	РПЗ, УД, К, РМГ, Д, П	12
Тема 7. Моделі циркулярної економіки в міжнародній економічній діяльності	16	4	4	8	В, УД, КТ, Д, П, РМГ	12
Тема 8. Сутність та переваги циркулярної бізнес-моделі для малого та середнього бізнесу	12	2	2	8	В, УД, КТ, К, РМГ	6
Тема 9. Процес впровадження циркулярної економіки у компаніях та методологія оцінки циркулярності	12	4	4	4	РПЗ, К, КТ, РМГ	7
Тема 10. Зелені офіси: необхідність переходу та сучасні приклади впровадження	12	2	2	8	РПЗ, К, П	6

Тема 11. Україна на шляху до циркулярної економіки: правові засади та бар'єри	12	2	2	8	УД, Д, КТ, РМГ	6
Тема 12. Україна на шляху до циркулярної економіки: досвід підприємств	12	4	4	4	УД, К, П	6
Індивідуальне завдання	28	-	-	28	ІЗ	15
Разом	180/6	34	34	112		100
Підсумковий контроль-екзамен						
Поточний контроль / критерії оцінювання	Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах: В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал. РПЗ – розв'язання практичних завдань – 2 бали. УД – участь у дискусії – 2 бали. КТ – комп'ютерне тестування – 1 бал. Т – тестування – 1 бал. РЗ – розв'язування задач – 2 бали. К – кейс-стаді – 2 бали. РМГ – робота в малих групах – 1 бал. Д – доповідь – 2 бали. П – презентація – 2 бали. ІЗ – індивідуальні завдання – 15 балів (курси на платформі Prometheus або на інших сервісах – 5 балів; участь у наукових заходах – 10 балів). Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.					
Основні літературні та інформаційні джерела	- Зварич. І. Я. Глобальна циркулярна економіка : “Економіка ковбоїв” VS “Економіка космічного корабля”: монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 337 с. - Циркулярна політика управління відходами: підручник / А. І. Крисоватий, Р. Є. Зварич, І. Я. Зварич. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 458 с. - Циркулярна економіка : навчальний посібник / Шевченко Т. І., Шуптар-Пориваєва Н. Й., Губанова О. Р. та ін. Суми : Університетська книга, 2022. – 220 с. - Циркулярна економіка: як новий спосіб господарювання в умовах цифрової трансформації. Колективна монографія. За науковою ред. к.е.н., доц. Татомир І.Л., к.е.н., доц. Квасній Л.Г. Трускавець: ПОСВІТ, 2021, 124 с. - Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2019-%D1%80#Text - Стратегія розвитку циркулярної економіки України до 2035 року (проект). URL: https://me.gov.ua/view/36b84d21-53cf-4dc4-ae45-ecf37fa71a01 - Руда М.В., Мирка Я.В. Циркулярні бізнес-моделі в Україні. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2020. Том 2. № 1. - С. 107–121. - Горбаль Н. І, Ломага Ю.Р. Циркулярна економіка – основа сталого розвитку підприємств. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія “Проблеми економіки та управління”. 2022. № 1 (9). – С. 9-24. - Горбаль Н. І, Сліпачик С.В. Циркулярна економіка: особливості та перспективи впровадження в Україні в умовах війни. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2023.					

	№ 2 (9). – С. 257-268. 10. Сконберг К., Війкман А. Циркулярна економіка та переваги для суспільства. Звіт про дослідження на вимогу Римського клубу за підтримки Фонду MAVA. URL: http://www.clubofrome.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/The-Circular-Economy-.CoR-UA-2.pdf
Політика освітнього компоненту	
Організація навчання	Викладання курсу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти (http://www.vtei.com.ua/doc/2024/dok/8.pdf). Навчання відбувається шляхом відвідування лекційних та практичних занять, з опрацюванням основного та додаткового матеріалу, а також самостійної роботи здобувача вищої освіти. Застосовуються сучасні методи навчання; використовується автоматизована система управління навчанням MOODLE, зараховуються результати неформальної освіти.
Відпрацювання пропусків занять	Здобувач вищої освіти, який пропустив лекційне заняття повинен опрацювати матеріали відповідної лекції в СУН MOODLE. Пропущене практичне заняття відпрацьовується шляхом виконання визначеного завдання по темі, за що здобувач отримує певну кількість балів.
Допуск до підсумкового контролю	Підсумковий контроль - усний екзамен. До екзамену допускаються всі здобувачі, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів. Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену. Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).
Академічна доброчесність	Усі здобувачі вищої освіти та науково-педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися Положення про дотримання академічної доброчесності (http://www.vtei.com.ua/doc/dtu/pol/35.pdf), що регулює дотримання принципів академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та студентами; порядок перевірки на академічний плагіат; відповідальність за порушення академічної доброчесності; організацію роботи комісії з питань етики та академічної доброчесності тощо.
Політика застосування штучного інтелекту	<i>Інтеграція ШІ в освітній процес здійснюється відповідно до Політики застосування штучного інтелекту (ШІ).</i> Згідно пункту 3. Політики застосування штучного інтелекту (ШІ) правила для здобувачів: 1. Планування та генерація ідей Використання ШІ для мозкового штурму, пошуку нових ідей для теми курсової / кваліфікаційної роботи, есе (з обов'язковим додаванням у запит посилань на україномовні джерела за тематикою дослідження). Створення кількох варіантів структури або плану роботи для подальшого власного вибору та опрацювання. 2. Допомога в дослідженнях Узагальнення великих наукових статей або звітів для швидкого розуміння

їхньої суті. Важливо: це не замінює необхідності самостійного прочитання та критичного аналізу ключових джерел.

Пошук релевантної літератури або джерел (з обов'язковою подальшою перевіркою їх існування та достовірності, оскільки ШІ може вигадувати джерела).

3. Покращення власного тексту

Перевірка граматики, орфографії та пунктуації у власноруч написаному тексті.

Перефразування власних складних речень для покращення ясності та стилю.

Переклад фрагментів тексту з іноземних джерел з обов'язковим подальшим редагуванням, оскільки автоматичний переклад часто буває неточним.

3.2. Заборонене використання ШІ (що вважається порушенням академічної доброчесності)

Наступні дії є суворо забороненими і розглядаються як грубе порушення принципів академічної доброчесності, що прирівнюється до плагіату та академічного шахрайства:

1. Пряме копіювання (Плагіат)

Подання тексту, повністю або значною мірою згенерованого ШІ, як власної, оригінальної роботи. Це стосується як цілих робіт (курсівих / кваліфікаційних, есе тощо), так і окремих абзаців чи розділів.

2. Використання під час контрольних заходів

Будь-яке використання інструментів ШІ під час іспитів, заліків, модульних контрольних робіт, тестів (включаючи онлайн-тестування), якщо це не було прямо та письмово дозволено науково-педагогічним працівником для конкретного завдання.

3. Фальсифікація та вигадкування

Використання ШІ для створення фальшивих даних, неіснуючих посилань на літературу, фейкових цитат чи результатів досліджень.

4. Делегування ключових завдань

Перекладання на ШІ основного аналітичного чи творчого завдання роботи. Наприклад, замість самостійного аналізу ринкової ситуації здобувач дає ШІ запит: «Проаналізуй ринок смартфонів в Україні та напиши висновки», а потім подає отриманий текст як результат власного аналізу.

5. Виконання роботи за іншого

Використання ШІ для написання рецензій, відповідей на форумах, виконання групових завдань від імені здобувача, якщо це не передбачає його активної інтелектуальної участі.

3.3. Вимоги до декларування та цитування

Прозорість є ключовим елементом відповідального використання ШІ.

1. Обов'язок декларування

Здобувач зобов'язаний декларувати факт використання інструментів генеративного ШІ у всіх письмових роботах, що підлягають оцінюванню (курсіві, кваліфікаційні, наукові роботи тощо).

Виняток: декларування не вимагається для базових завдань, як-от перевірка орфографії чи граматики за допомогою вбудованих редакторів (наприклад, в MS Word).

2. Пріоритет вимог науково-педагогічного працівника

Науково-педагогічний працівник має право встановити власні, більш деталізовані правила використання та декларування ШІ в межах своєї дисципліни. Ці вимоги, зазначені в силабусі курсу, є пріоритетними.

3. Формат декларації

	Декларація має бути розміщена у вступі до роботи або в окремому параграфі «Декларація про використання ШІ» в кінці роботи (перед списком літератури). Декларація повинна містити: назву інструменту та компанію-розробника (наприклад, ChatGPT від OpenAI, Gemini від Google); чіткий перелік завдань, для яких використовувався ШІ; підтвердження, що здобувач несе повну відповідальність за фінальний зміст роботи. Приклад повної декларації: Декларація про використання ШІ Під час підготовки цієї курсової роботи було використано інструмент ChatGPT-4 (OpenAI). Його було застосовано для таких допоміжних завдань: генерація ідей для структури роботи на етапі планування; перефразування трьох речень у розділі 2 для покращення стилістики; генерація базового шаблону для SWOT-аналізу, який був згодом самостійно заповнений та проаналізований. Весь основний текст, аналіз, інтерпретація даних та висновки є результатом моєї власної інтелектуальної праці. Я перевінив(ла) всю інформацію, отриману від ШІ, на точність та достовірність і несу повну відповідальність за зміст цієї роботи.
Інші складові політики компоненту	Обов'язковою умовою формування фахових компетенцій здобувача є розвиток soft skills, а саме розвиток комунікативних здібностей, креативності, гнучкого і критичного мислення, що можливо за рахунок виконання самостійної роботи здобувача, а саме участі з доповідями у студентських конференціях, семінарах, гуртках, дискусійних клубах, проходження онлайн курсів, тренінгів за тематичним планом дисципліни.

Затверджено на засіданні кафедри інноваційної економіки та цифрових технологій протокол № 1 від 12.01.2026

Науково-педагогічний працівник

Інна ОЛЕСЕНКО

Завідувач кафедри

Валентина ХАЧАТРЯН